

[Holstein.]

Kr. i 1926, hvilket svarer til en Stigning paa 100 pCt.

Jeg tror, man bør holde sig klart for Øje, at Prioritetsbyrden nu en Gang er vokset adskilligt stærkere end Ejendommenes Panteværdi. Efter Statistisk Departements Arbejde: Prioritetsgælden i Danmark i 1926 er Forholdet det, at af vore 206 000 Landbrugsejendomme havde de 13 pCt. slet ingen Prioritetsgæld, 7 pCt. havde indtil 20 pCt. Gæld af Panteværdien, og 19 pCt. havde fra 20 til 40 pCt. Prioritetsgæld af Panteværdien.

Det vil sige, at tilsammen 39 pCt. eller — for at gøre det mere anskueligt — 40 pCt. af Landbrugsejendommene havde under 40 pCt. Behæftelse, de 23 pCt. havde fra 40 til 60 pCt., 18 pCt., altsaa knap en Femtedel, havde fra 60 til 80 pCt., og 19 pCt. fra 80 til 100 og op over 100 pCt. 19 pCt., det vil praktisk talt sige en Femtedel af alle Danmarks Landbrugsejendomme, har fra 80 til op over 100 pCt. Gæld af deres Panteværdi, og 18 pCt., altsaa nær ved Nr. 2 Femtedel, har fra 60 til 80 pCt. Gæld af Panteværdien.

Nu er det selvfølgelig meget rigtigt, som det ærede Medlem Hr. Duborg har gjort opmærksom paa, at det, der navnlig er steget i Panteværdi i Sammenligning med tidligere Tider, er ikke Jorden, men det er Bygninger, Besætninger og Inventar.

Men det er vel nok berettiget at rejse det Spørgsmaal, om ikke netop Stigningen i Panteværdi paa disse tre Faktorerens Omraade, Bygninger, Besætninger og Inventarium, og navnlig Bygninger og Besætninger — det er jo Assurancesummerne, som lægges til Grund ved Beregningen af Panteværdien —, er uforholdsmæssig høj i Forhold til den samlede Landbrugskapitals Afkastningsevne og Rentabilitetsmuligheder. Der er jo da ikke Tvivl om, at mangfoldige Bøndergaarde, større Landbrugsejendomme, ja, ogsaa Husmandsbrug i Krigsaarene og i Efterkrigs-aarene har sat Kapital i Bygninger, som aldeles ikke forrenter sig; og hvad Besætningerne angaar, saa ved man, hvor overordentlig svingende Værdien af Besætningerne er.

Jeg ser derfor ikke rettere end, at det ærede Medlem Hr. Duborgs Lyssyn med Hensyn til Landbrugets Prioritetsgæld og de Følger, den kan faa under en saadan Krise som den, Landbruget nu gaar ind i, ikke er ganske berettiget. Man kan ikke nægte, at der nu er en forholdsvis meget

stor Gruppe af Ejendomme, som er overfor-gældede, og for hvilke det maa være fuldt forsvarligt at tale om en Gældskrise, en Gældskrise, som uundgaeligt vil blive virksom og følelig og synbar i de Aar, som kommer.

Man bør ikke undervurdere disse Vanskeligheder, selv om jeg maa give det ærede Medlem Hr. Duborg Ret i, at for Landbrugsejendomme fra 1 til 12 Tønder Hartkorn var Behæftelsesprocenten omtrent den samme i 1926 som i 1929, den var 50 pCt. i 1926 og 51,2 pCt. i 1929, medens den i 1927 og 1928 var henholdsvis 55 og 55,6 pCt. Fra 1926 til 1927 og fra 1927 til 1928 har der været en lille Smule Fald i Salgspriserne, fra 1928 til 1929 derimod en Stigning, og det er en af Aarsagerne til, at Gældsprocenten fra 1926 til 1928 er stigende, medens den i 1929 kun er en Ubetydelighed højere, end den var i 1926.

For saa vidt kan man godt give det ærede Medlem Hr. Duborg Ret i, at fra 1926 til 1929 er faktisk, som han udtrykte sig, Prioritetsbehæftelsen forbausende konstant, og for denne Periode maa jeg altsaa give det ærede Medlem Ret; men jeg gør det ogsaa kun med det Forbehold, at vi jo derved ikke kommer udenom, at der er sørgelig mange overprioriterede Landbrugsejendomme i Danmark, og at der for disse stadig bestaar og i de kommende Aar vil komme til at bestaa en alvorligere Gældskrise end nogen Sinde.

Under de Vanskeligheder, som forestaar for vort Landbrug, bør man, som sagt, ikke undervurdere dette Forhold. Lad være, at Gælden endnu saa nogenlunde er den samme som i 1926, men vi er jo nu inde i et for Landbruget katastrofalt Præfald.

Hvorned skal til syvende og sidst det danske Landbrugs Gæld forrentes? Fra og med dette Efteraar er Ejendomspriserne nedadgaaende og vil blive stærkere og stærkere nedadgaaende i den kommende Tid; og hvem ved, om vi ikke om en føje Stund maa notere en Gældsprocent paa ca. 60 i Stedet for i 1926 paa ca. 50 og et Udbud af Landejendomme, som slet ikke vil blive mødt af en tilsvarende Efterspørgsel!

Det er med et saadant Fremtidsperspektiv for Øje — og jeg tror ikke, det er for sort tegnet —, at jeg synes, det er berettiget fra konservativ Side under de nuværende erhvervsøkonomiske Forhold, hvor det ikke er muligt hverken at faa Regeringspartierne eller Venstrepartiet med paa Toldreformer eller en ny Handelstraktatpolitik, saa i hvert Fald at holde Venstre fast paa Venstres og